

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA ESTONIAN CHAMBER OF PEOPLE WITH DISABILITIES

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Meie: 24.09.2024 nr 51

mkm@mkm.ee

Eesti Puuetega Inimeste Koja täiendav pöördumine seoses uue töötuskindlustussüsteemi loomisega

Eesti Puuetega Inimeste Koda (EPIKoda) sai 20.09.2024 meediast teada, et Valitsus kinnitas Majandus- ja tööstusministri ettepaneku uue töötuskindlustussüsteemi loomiseks. Uue süsteemiga kaotatakse töötutoetus ning luuakse baasmääras töötuskindlustushüvitis. Ministeeriumi kodulehel toodud selgituse kohaselt ei vasta kehtiv töötushüvitiste süsteem enam seatud eesmärkidele ja tänastele vajadustele, töötutoetus täidab praegusel kujul osaliselt toimetulekutoetuse rolli ja üksteist dubleerivaid toetusi ei ole mõistlik üleval pidada. Uus töötuskindlustussüsteem saab olema inimese jaoks arusaadavam ning õiglasem.¹

1. EPIKoja jaoks on vastava eelnõu **menetlus olnud läbipaistmatu ja sisuliselt mittekaasav**. EPIKoda esitas 14.05.2024 kirjaliku arvamuse eelnõule, milles tõstatas mitmed sisulised küsimused ja märkis kokkuvõtvalt, et sihtgrupi vaatest on planeeritavate muudatuste mõjudega seonduv ebaselge, palusime arvamuses kirjalikku vastust tõstatatud küsimustele.

Kirjalikku ega muus vormis vastust EPIKojale senini saadetud ei ole, eelnõu edasisest menetlusest sai EPIKoda teada meedia vahendusel. Meie jaoks on selline lähenemine arusaamatu ja lubamatu ehk tegemist on formaalse kaasamisega, mis ei ole hea poliitikakujundamise ja õigusloome protsessi osa. Asjaolu, et puudub kooskõlastuste tabel ehk teave, kas ja mida ning

¹ [Valitsus andis rohelise tule töötushüvitiste süsteemi muutmisele | Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium \(mkm.ee\)](#)

millistel põhjustel arvestati või ei arvestatud, muudab kogu menetluse läbipaistmatuks. Tekib küsimus, miks on üldse loodud hea kaasamise tava² kui viidatud põhimõtete järgimine toimub vaba tahte alusel ja korras ehk suvaotsuse alusel. Lisaks on koostamata mõjuanalüüs, mis looks selgust osas, keda ja millisel määral muudatused puudutavad ning millised on muudatuste otsesed ja kaudsed mõjud. Eelnõu menetlus on olnud pealiskaudne ja rutakas, puudutatud osaliste kaasamine formaalne ning sisendit mitteamvestav, mis ei vasta demokraatliku õigusriigi määratlusele ja toimimise põhimõtetele.

2. Eelnõu menetluses on jäetud sisuliselt tähelepanuta erinevate oluliste osapoolte arvamused, sh ka eelnevalt viidatud 14.05.2024 EPIKoja arvamus.

EPIKoda juhtis 14.05.2024 seisukohas tähelepanu asjaolule, et töötutoetus ja toimetulekutoetus ei ole samaliigilised ehk võrreldavad toetused. Lisasime, et ebaselgeks jääb planeeritava muudatuse üks eesmärke ehk teadmata on, kuidas plaanitakse eelnõuga reguleerida sotsiaalabi andmise aluseid ja korda, sh ühtlustada sotsiaalabi andmist. Asjaolu, et teatud sihtgrupp (töötutoetuse saajad) suunatakse toimetuleku saamiseks kohaliku omavalitsuse poole, ei ole võrdsustatav sotsiaalabi andmise süsteemi ühtlustamisega. Juhtisime tähelepanu ka asjaolule, et toimetulekutoetuse saamise tingimused on liigselt kitsendavad ning toetuse määrad ei kata tegelikke elukallidusega seonduvaid kulusi, mistõttu ei ole tegemist võrreldavate toetustega ja toimetulekutoetus ei ole üks-ühele kohalduv/efektiivne alternatiiv töötutoetusele. Viitasime seisukohas ka Riigikontrolli analüüsile, milles leiti, et toimetulekutoetuse maksmisel vajab ühtlustamist ja selgitamist toetuse maksmise piirmääradega seonduv, toimetulekutoetuse kui riikliku ülesande juhtimine Sotsiaalministeeriumi poolt ei ole olnud piisav ning omavalitsuste praktika on läinud liialt isevooluteed, mille tagajärjeks on abivajajate liigne koormamine andmete esitamisel ja ebahühtlane abiefekt inimeste majandusliku olukorra parandamisel.³

Lisaks ei arvesta eelnõu teiste asjaosaliste arvamustega. Viitame siinkohal Eesti Linnade ja Valdade Liidu arvamusele, mille kohaselt halvendab töötutoetuse kaotamine paljude töötute majanduslikku olukorda, kaob ravikindlustus, suureneb sotsiaaltöötajate töökoormus. Lisaks

² [Kaasamise hea tava | Riigikantselei](#)

³ <https://epikoda.ee/uudised/arvamus-tootuskindlustuse-seaduse-ja-sellega-seonduvalt-teiste-seaduste-muutmise-seadusele>

rõhutatakse arvamuses, et töötu peaks olema pigem Töötukassa vaateväljas, mitte sõltuma sotsiaalsüsteemist. Töötukassa senine roll inimesi motiveerida aktiivselt tööd otsima, jääb kavandatud muudatuse realiseerumisel täielikult täitmata, mis soodustab pikaajalist töötust, inimestel kaovad sotsiaalsed garantiid, omavalitsuse kulud ravikindlustamata isikute raviarvete tasumisel suurenevad, süvenevad vaimse tervise probleemid.⁴

Ka Töötukassa on leidnud, et muudatused mõjutavad töötukassa eelarvet ja vajavad seetõttu põhjalikku arutelu teemal- kindlustatute ring ja tingimused hüvitise saamiseks.⁵

Ametiühingute Keskliidu arvamuses tõdetakse, et reformiga halveneb paljude tööotsingul liikmetega perede toimetulek ning suur osa arvel olevaid töötuid liiguvad süsteemist välja, varjatud töötus suureneb ning paljud inimesed jäävad ilma püsivast toetusest.⁶

Arvestades eeltoodut leiame, et lisaks kaasamise hea tava rikkumisele on kogu eelnõu menetlus olnud rutakas ja eelnõu kinnitamine Valitsuses ennatlik, kuna osapoolte arvamused on jäetud sisuliselt tähelepanuta, koostamata on mõjuanalüüs, eelnõu menetluslik protsess on olnud läbipaistmatu ja kõike muud kui puudutatud osapoolte huve ja vajadusi arvestav.

Lugupidamisega

/digitaalselt allkirjastatud/

Maarja Krais-Leosk

Tegevjuht

Sama: Riigikogu sotsiaalkomisjon
Eesti Töötukassa
Eesti Linnade ja Valdade Liit

Kristi Rekand
kristi.rekand@epikoda.ee

⁴ [Töötute toimetulekutoetusele suunamine jooksub süsteemi umbe. Taotluste menetlemiseks pole raha - Ärileht \(delfi.ee\)](#)

⁵ [Töötutoetus kaobki ära. Valitsus näitas töötushüvitiste süsteemi muutmisele rohelist tuld - Ärileht \(delfi.ee\)](#)

⁶ [Ametiühingute juht: uue töötushüvitiste süsteemiga halveneb töö otsijate perede toimetulek - Ärileht \(delfi.ee\)](#)